

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

Nakhbubut Paritat Journal

ISSN 3027-7779 (Online)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567 Vol. 16 No. 1 January - April 2024

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 1 หมู่ 4 ต.ท่าจี่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280
Research and development institute Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat 80280

Received: August 21, 2023

Revised: April 30, 2024

Accepted: April 30, 2024

การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

Development of quality school management systems and mechanisms Under the
Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

อยุทธิ์ คงเซ็น*

อโนทัย ประสาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: 6477701007@nstru.ac.th

Ayut Khongsen *

Anotai Prasan

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Rungchatchadaporn Vehachart

Faculty of Education, Thaksin University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ 2) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ และ 3) ตรวจสอบระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ประเภทของโรงเรียนคุณภาพเป็นตัวแบ่ง และ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน การจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ 2) ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มีโครงสร้างและองค์ประกอบ 6 ส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ หลักการ แนวคิด ระบบการบริหาร กลไกการขับเคลื่อน และเงื่อนไขความสำเร็จ และ 3) ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม ความถูกต้องความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบและกลไกการบริหาร; การวิเคราะห์องค์ประกอบ; โรงเรียนคุณภาพ

Abstract

This research is a mixed method research with the objectives to 1) study the components of quality school administration, 2) develop the system and mechanism of quality school administration, and 3) examine the administrative system and mechanism of quality school under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 3. The sample group consisted of 132 school administrators that determining the sample size using Krejci and Morgan's table and used stratified sampling method which using the type of quality school as a divider, and experts for interviews, connoisseurship, and focus group with 7 people, 11 people, and 8 people, respectively that selecting by purposive sampling. The instrument for collecting data were interview protocol, questionnaire, and assessment form. Statistics used in data analysis were content analysis, confirmatory factor analysis, and mean and standard deviation analysis.

The result revealed that 1) the components of quality school administration consist of 4 main components input, process, output, and outcome, 2) the system and mechanism of quality school administration have 6 components which include objectives, principles, concepts, administrative systems, driving mechanisms, and success conditions, and 3) developed administrative systems and mechanisms has the highest level of quality in terms of propriety, accuracy, feasibility, and utility.

Keywords: Administrative Systems and Mechanisms; Factor Analysis; Quality Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Puttanon, 2020) ด้วยความสำคัญของการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยมีเจตนารมณ์ที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ การอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงาน มีความรอบรู้ และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม โดยได้จัดตั้งโครงการโรงเรียนคุณภาพขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและมีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งความสำเร็จของการมีโรงเรียนคุณภาพจะช่วยลดและขจัดปัญหาวิกฤตทางการศึกษา (Chumpa & Uppinjai, 2023)

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากรายงานการวิจัย รายงานสภาวะการศึกษาไทย ที่ได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุการปฏิรูปการศึกษาของไทยที่ไม่สามารถไปถึงคุณภาพได้นั้น พบว่า มีสาเหตุสำคัญหลายประการ อาทิ โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เป็นแบบรวมศูนย์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และขาดระบบระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น (Manokarn, 2018, pp. 1-15) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สาม (พ.ศ. 2562-2571) จึงได้กำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ได้มีการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาภายใต้วิสัยทัศน์ “ขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีจิตสาธารณะ” (*The Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 3, 2023*)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโรงเรียนคุณภาพให้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหการจัดการคุณภาพการศึกษาได้นั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพส่งผลต่อนักเรียนซึ่งถือเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดและยังเป็นการยกระดับการบริหารจัดการองค์การ เพื่อให้มีวิธีการและผลการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักการปฏิบัติจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด ทำให้ผู้ใช้บริการที่มีส่วนได้ส่วนเสียพึงพอใจ และการมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสม (Chumpa & Uppinjai, 2023)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนให้ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้โรงเรียนภายใต้สังกัด สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะได้โรงเรียนที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างของโรงเรียนอื่นที่เป็นรูปธรรม ช่วยลดและขจัดปัญหาวิกฤตทางการศึกษาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อตรวจสอบระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สำหรับประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 203 คน และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และ/หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สำหรับการสัมภาษณ์ การจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 132 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทของโรงเรียนคุณภาพเป็นตัวแบ่ง แล้วสุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภทของโรงเรียนคุณภาพ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน การจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้วิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารโรงเรียนคุณภาพ แบบสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือทุกประเภทโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหาค่าความสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาต่อไป

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 92 ข้อคำถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พิจารณาค่าความเที่ยงตรงหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อของแบบสอบถามมีค่า IOC มากกว่า 0.50 และเมื่อนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) ของแบบสอบถามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารโรงเรียนคุณภาพ เท่ากับ 0.919 สำหรับแบบสัมภาษณ์ แบบสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ จะให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบการใช้ภาษาในเบื้องต้น

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากการใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการแจกในวันที่มีการประชุมสัมมนาหรือ การสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการเป็นผู้ไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในวันที่ 7-9 มิถุนายน 2566 ตั้งแต่เวลา 8.00 น.-17.00 น. ณ โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านสังกัดอยู่ พร้อมกำหนดการไว้ล่วงหน้า สำหรับการ สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการจัดการสัมมนาผ่านระบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป AMOS (Analysis of Moment Structure) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษารองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

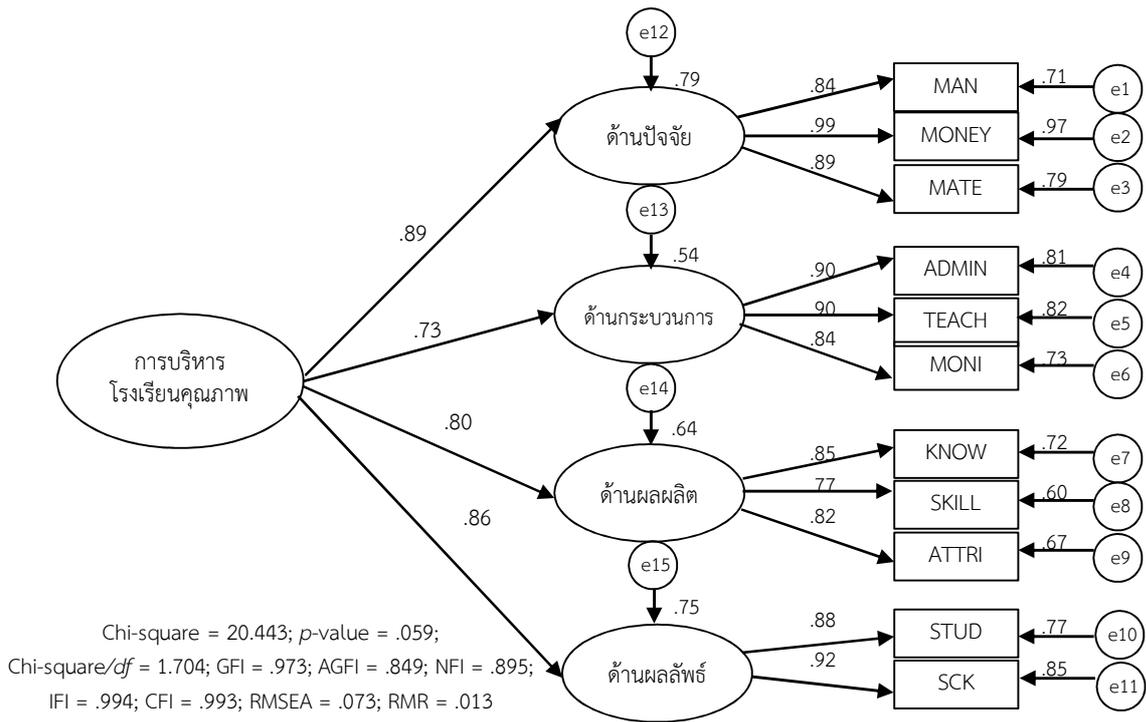
องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มี 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ด้านปัจจัย (Input) ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ 2) ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย กระบวนการบริหารกระบวนการ จัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศและติดตามประเมินผล 3) ด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ 4) ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ประกอบด้วย ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีงานทำ และโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ได้แก่ 1) การตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูล พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่ มีการแจกแจงลักษณะเบ้ซ้าย ($Skewness < 0$) และมีค่าความโด่งต่ำกว่าปกติ ($Kurtosis < 3$) โดย ค่าความเบ้และความโด่ง แตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อย แต่ถือว่าใกล้เคียงศูนย์ จึงถือว่าข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ เหมาะสม สำหรับนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Hair, Black, Barbin, Anderson, & Tatham, 2010) และ 2) การ ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรแฝงทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.320-0.774 ซึ่งไม่เกิน 0.80 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันไม่สูงมากนัก ไม่เกิดปัญหาภาวะ ร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ (Wanichbuncha, 2018)

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ตัวแบบการวัดตัวแปรแฝงสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 20.443 ค่า p -value เท่ากับ 0.059 ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.704 ค่า GFI เท่ากับ 0.973 ค่า AGFI เท่ากับ 0.849 ค่า NFI เท่ากับ 0.895 ค่า IFI เท่ากับ 0.994 ค่า CFI เท่ากับ 0.993 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.073 และค่า RMR เท่ากับ 0.013 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่ได้จาก ภาคสนาม มีความสอดคล้องกับบรรณกรรมที่ได้ทบทวนไว้ ดังภาพที่ 1

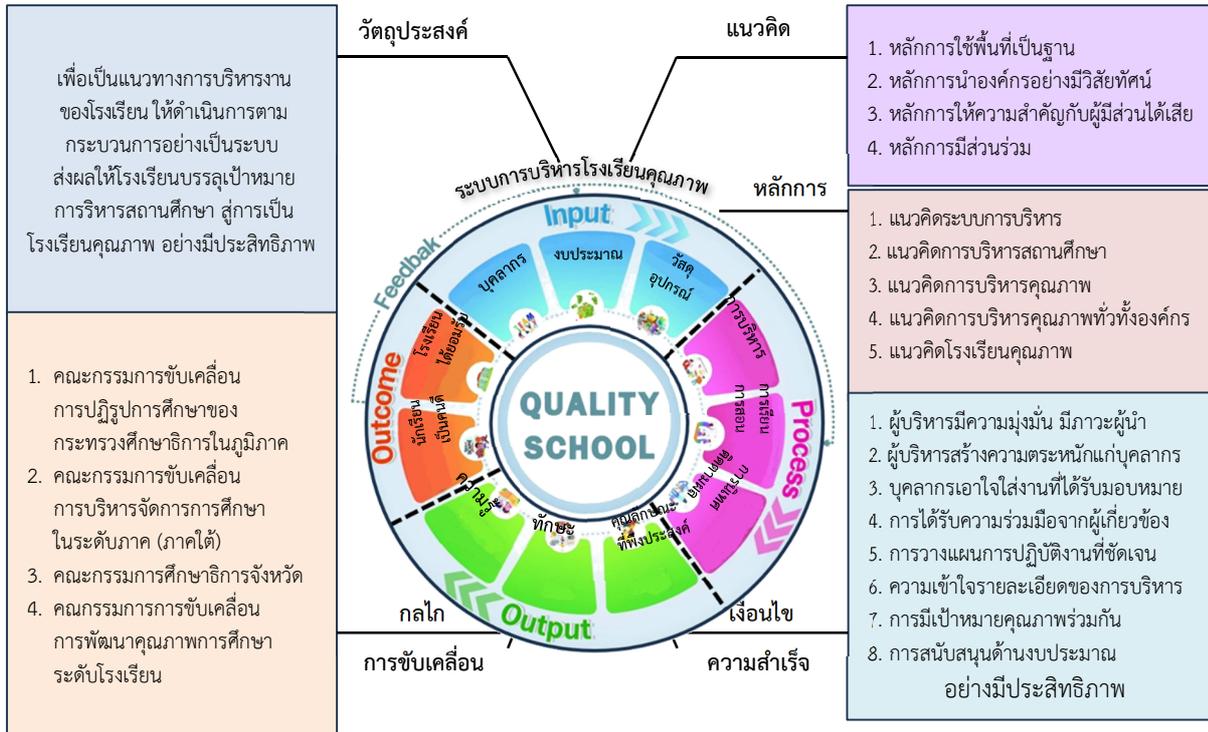

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ
 ที่มา: Khongsen (2023, p. 194)

**ผลการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3**

ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานของโรงเรียน ให้ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ 2) หลักการ ประกอบด้วย หลักการใช้พื้นที่เป็นฐาน การนำองค์ความรู้ที่มีวิสัยทัศน์ การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วม 3) แนวคิด ประกอบด้วย แนวคิดระบบการบริหาร การบริหารสถานศึกษา การบริหารคุณภาพ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร และโรงเรียนคุณภาพ 4) ระบบการบริหาร มีองค์ประกอบหลัก คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ 5) กลไกการขับเคลื่อน ประกอบด้วย คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค คณะกรรมการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการศึกษาในระดับภาค (ภาคใต้) คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ สร้างความตระหนักแก่บุคลากร บุคลากรเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย การได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ความเข้าใจรายละเอียดของการบริหาร การมีเป้าหมายคุณภาพร่วมกัน และการสนับสนุนด้านงบประมาณ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ
ที่มา: Khongsen (2023, p. 206)

ผลการตรวจสอบระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการตรวจสอบระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพในแต่ละด้าน ปรากฏผล ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.17) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมสูงสุด คือ แนวคิดพื้นฐานของระบบและกลไกการบริหาร ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.46) 2) ด้านความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.14) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความถูกต้องสูงสุด คือ ระบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพในด้านปัจจัย ($\bar{X} = 4.63$, S.D.=0.52) 3) ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.23) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นไปได้สูงสุด คือ หลักการพื้นฐานของระบบและกลไกการบริหาร ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.46) และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.18) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นประโยชน์สูงสุด คือ หลักการพื้นฐาน ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.71)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษารองค้ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการศึกษารองค้ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ พบว่า การบริหารโรงเรียนคุณภาพ มีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัย มี 3 องค์ประกอบย่อย คือ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ มี 3 องค์ประกอบย่อย คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศและติดตามประเมินผล 3) องค์ประกอบด้านผลผลิต มี 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ 4) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีงานทำ และโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Chaoranong (2019) ได้กำหนดองค์ประกอบของระบบการบริหาร ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนร่วมเริ่มต้น และเป็นตัวสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ 2) กระบวนการ (Process) คือ การนำเอาปัจจัยทางการบริหารทุกประเภทมาใช้สำหรับการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบ ครบวงจร ตั้งแต่การบริหารจัดการ การนิเทศ การวัดผลประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าสู่กระบวนการ ทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลผลิต (Output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ 4) ผลลัพธ์ (Outcome) คือ ผลที่เกิดขึ้นต่อยอดจากผลผลิต

ผลการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ พบว่า ระบบและกลไกการบริหารที่พัฒนาขึ้น ได้ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อค้นหาตัวบ่งชี้องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ตลอดจนมีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ นอกจากนี้ในการสร้างระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีแนวคิดและหลักการพื้นฐาน ตลอดจนมีการกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จของการนำระบบและกลไกการบริหารไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Srisa-at (2017) กล่าวว่า การสร้างหรือการพัฒนาระบบและกลไกนั้น ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนาระบบและกลไกขึ้นมาก่อนเป็นระบบและกลไกตามสมมติฐาน โดยศึกษาทฤษฎีแนวความคิดที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ ซึ่งช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบของระบบและกลไกในเรื่องนั้น ๆ การพัฒนาระบบและกลไกต้องใช้หลักการและแนวคิดเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบและกลไกเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของระบบและกลไกขึ้นมาก่อน แล้วปรับปรุง โดยอาศัยข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วคัดเลือกองค์ประกอบที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของระบบและกลไกก็ได้ โดยผู้วิจัยควรกำหนดวัตถุประสงค์ หลักการและแนวคิดในการพัฒนาระบบและกลไกอย่างชัดเจน เช่น เป็นระบบและกลไกที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายซึ่งบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

ผลการตรวจสอบระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการตรวจสอบระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ พบว่า มีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับนโยบาย และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 รวมทั้งการสร้างระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มีกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์มากที่สุดต่อการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างหรือพัฒนาระบบและกลไกของ Kongsri (2018) สรุปว่าการพัฒนาระบบและกลไกต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งต้องมีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบแนวความคิดการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klumgen, Sakpakronkan, & Rukkarnsil (2022) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มจังหวัด นครชัยบุรินทร์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบในด้านความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานระดับนโยบาย ควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ผู้บริหารมีความเป็นมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์ และจัดการศึกษาตามแนวนโยบายการศึกษาชาติ เพื่อนำสถานศึกษาสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์สู่โรงเรียนคุณภาพและนำไปปฏิบัติ
3. ผู้บริหารควรนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนจริง ๆ เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น
2. ควรพัฒนาระบบและกลไกการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ในสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ ที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

- Chaoranong, W. (2019). *Educational institution administration using a systematic method*.
Mukdahan: Khamsroi Pittayasan School. (in Thai)
- Chumpa K., & Uppinjai, S. (2023). Community quality school management. *Rajapark Journal*,
17(51), 205-216 (in Thai)
- Hair, J., Black, W. C., Barbin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2010). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Prentice-Hall.

- Khongsen, A. (2023). *Development of administrative system and mechanism of quality school under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 3*. (Master of Education Thesis) Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. Faculty of Education, Program in Educational Administration. (in Thai)
- Klumgen, P., Sakpakronkan, N., & Rukkarnsil, S. (2022). Development of administration model of quality sub-district schools for school administrator in Nakhonchaiburin Provinces. *Journal of Humanities & Social Sciences*, 20(3), 101-122. (in Thai)
- Kongsri, K. (2018). *Developing good citizenship of students using KID-DE MODEL*. Songkhla: Rattaphum Witthaya School. (in Thai)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Manokarn, M. (2018). Basic educational reform with area-based education. *Academic Journal of Education*, 19(1), 1-15. (in Thai)
- Puttanon, W. (2020). *New normal Thai education with 4 new learning forms*. Retrieved 2023, January 25, from <https://www.thebangkokinsight.com/367124/>. (in Thai)
- Srisa-at, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Bangkok: Suviriyasan. (in Thai)
- The Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 3. (2023). *Development direction of the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 3*. Nakhon Si Thammarat: Policy and Planning Group. (in Thai)
- Wanichbuncha, K. (2018). *Statistics for research*. Bangkok: Sam Lada. (in Thai)

ผู้เขียน

นายยุทธ คงเซ็น

นักศึกษาปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าजू อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: 6477701007@nstru.ac.th

อาจารย์ ดร.อโนทัย ประสาน

ประธานกรรมการที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าजू อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: anotai_pra@nstru.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

กรรมการที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
เลขที่ 140/122 หมู่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง อำเภอมือง จังหวัดสงขลา 90000
E-mail: rungchatchadaporn@tsu.ac.th

